

**DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE****275**

Na osnovu čl. 16, 55a. stav (5) i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i čl. 14. stav (1) i 55. stav (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), v.d. generalnog direktora Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK**O ZAJEDNIČKIM PRAVILIMA ZA DODJELU SLOTOVA
I USKLAĐIVANJE REDOVA LETENJA NA
AERODROMIMA****DIO PRVI – OPŠTE ODREDBE**

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim pravilnikom se utvrđuju zajednička pravila za dodjeljivanje slotova, usklađivanje redova letenja na aerodromima, postupak dodjele slotova, uloga Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, uloga Koordinacijskog odbora, uvjeti za koordinaciju na aerodromima, te zaštita prava kod dodjele slotova.
- (2) Ovim pravilnikom preuzimaju se odredbe Uredbe Vijeća (EEZ) br. 95/93 od 18. januara 1993. godine o zajedničkim pravilima za dodjelu slotova na aerodromima Zajednice, izmijenjena Uredbom (EZ) 884/2002 Evropskog parlamenta i Vijeća od 27. maja 2002. godine, Uredbom (EZ) 1554/2003 Evropskog parlamenta i Vijeća od 22. jula 2003. godine, Uredbom (EZ) 793/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 21. aprila 2009. godine, Uredbom (EZ) 545/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća od 18. juna 2009. godine, Uredbom (EU) 2020/459 Evropskog parlamenta i Vijeća od 30. marta 2020. godine, Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2020/1477 od 14. oktobra 2020. godine, Uredbom (EU) 2021/250 Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. februara 2021. godine, Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2021/1889 od 23. jula 2021. godine, Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2022/255 od 15. decembra 2021. godine i Uredbom (EU) 2022/2038 Evropskog parlamenta i Vijeća od 19. oktobra 2022. godine.
- (3) Navođenje odredaba uredbi iz stava (2) ovog člana vrši se isključivo u svrhu praćenja i informiranja o preuzimanju pravne stečevine Evropske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Primjena)

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se na aerodrome u Bosni i Hercegovini i na letove na području Bosne i Hercegovine, unutar tog područja ili iz njega.

Član 3.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **aerodromski slot** (*slot*) je dopuštenje koje daje koordinator u skladu sa ovim pravilnikom za korištenje čitave infrastrukture aerodroma, koja je potrebna za odvijanje zračnog prometa na nekom koordiniranom aerodromu, na neki određeni datum i u neko određeno vrijeme, koje je u svrhu slijetanja ili polijetanja odredio koordinator slotova u skladu sa ovim pravilnikom;
- b) **novi učesnik** (*new entrant*) je:
 - 1) zračni prijevoznik koji zahtijeva, kao dio jedne serije slotova, slot na nekom aerodromu, na bilo koji dan, gdje bi, ako se njegov zahtjev prihvati,

on ukupno držao manje od pet slotova na tom aerodromu taj dan; ili

- 2) zračni prijevoznik koji zahtijeva seriju slotova za redovan zračni prijevoz putnika uključenu u red letenja između dva aerodroma, ako na taj dan najviše dva druga zračna prijevoznika obavljaju iste takve letove između tih aerodroma, gdje bi, ako se zahtjev zračnog prijevoznika prihvati, taj zračni prijevoznik i dalje držao manje od pet slotova na tom aerodromu za redovni zračni promet na taj dan; ili
 - 3) zračni prijevoznik koji traži seriju slotova na aerodromu za redovni zračni prijevoz putnika između tog aerodroma i regionalnog aerodroma, gdje niti jedan drugi zračni prijevoznik ne obavlja neposredan prijevoz putnika između tih aerodroma i sistema aerodroma na taj dan, gdje bi, ako se zahtjev zračnog prijevoznika prihvati, taj zračni prijevoznik i dalje držao manje od pet slotova na tom aerodromu za redovan promet na taj dan;
 - 4) zračni prijevoznik koji drži više od 5% ukupnih raspoloživih slotova za određeni dan na određenom aerodromu, ili više od 4% ukupnih raspoloživih slotova na predmetni dan u nekom sistemu aerodroma koji čini dio tog aerodroma, ne smatra se novim učesnikom na tom aerodromu.
- c) **direktan zračni prijevoz** (*direct air service*) je zračni prijevoz između dva aerodroma, uključujući zaustavljanja, istim zrakoplovom i sa istim brojem leta;
 - d) **period reda letenja** (*scheduling period*) je ljetnji ili zimski period prijevoza koji se koristi u redovima letenja zračnih prijevoznika;
 - e) **Sporazum ECAA** je multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu (u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1244 od 10. juna 1999) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog zračnog područja ("Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori", broj 10/07);
 - f) **zračni prijevoznik** (*air carrier*) je organizacija ili preduzeće koje posjeduje važeću radnu dozvolu ili njen ekvivalent najkasnije 31. januara za sljedeći ljetni period reda letenja ili 31. avgusta za sljedeći zimski period reda letenja; za potrebe čl. 5, 9, 10. i 12. ovog pravilnika, definicija zračnog prijevoznika odnosi se i na operatore poslovnog zrakoplovstva kada obavljaju zračni promet prema redu letenja; za potrebe čl. 8. i 13. ovog pravilnika definicija zračnog prijevoznika odnosi se i na sve operatore civilnog zrakoplovstva;
 - g) **zračni prijevoznik ECAA područja** (*ECAA air carrier*) je zračni operator kojem je nadležni organ države potpisnice Sporazuma ECAA izdao važeću radnu dozvolu u skladu s važećim propisima sadržanim u tom sporazumu;
 - h) **grupa zračnih prijevoznika** (*group of air carriers*) je dva ili više zračnih prijevoznika koji udruženi izvršavaju zajedničke operacije, ustupaju franšize ili lete pod zajedničkim kôdom (code-sharing) radi obavljanja određene usluge zračnog prijevoza;

- i) **koordinirani aerodrom** (*coordinated airport*) je svaki aerodrom na koji, da bi mogao sletjeti ili uzletjeti zračni prijevoznik ili bilo koji operator zrakoplova, mora imati slot koji mu je dodijelio koordinator slotova, osim državnih letova, slijetanja u slučaju opasnosti i humanitarnih letova;
- j) **potpuno koordinirani aerodrom** (*schedules facilitated airport*) je aerodrom na kojem postoji mogućnost zakrčenja prometa u nekim dijelovima dana, sedmice ili godine, koje se može riješiti dobrovoljnom saradnjom između zračnih prijevoznika i za koji je imenovan koordinator koji usklađuje promet zračnih prijevoznika koji prometuju ili namjeravaju prometovati na tom aerodromu;
- k) **sistem aerodroma** (*airport system*) je dva ili više aerodroma grupisanih kako bi opsluživali isti grad ili urbano područje;
- l) **upravno tijelo aerodroma ili upravno tijelo** (*managing body of the airport*) je tijelo koje, za prvenstveni cilj, ima rukovođenje i upravljanje aerodromskom infrastrukturom, kao i koordiniranje i kontrolu aktivnosti različitih operatora koji su prisutni na aerodromu ili u aerodromskom sistemu;
- m) **serija slotova** (*series of slots*) je najmanje pet slotova koji se zahtijevaju za isto vrijeme u istom danu sedmice, u istom periodu letenja i koji su na taj način i dodijeljeni ili, ako to nije moguće, koji su dodijeljeni za približno isto vrijeme;
- n) **poslovno zrakoplovstvo** (*business aviation*) je sektor generalna avijacije koji se odnosi na operacije ili korištenje zrakoplova od strane zračnog prijevoznika za prijevoz putnika ili roba kao pomoć u izvršavanju njihovog poslovanja, kad se upravlja zrakoplovom u svrhe koje uopšteno ne ulaze u najam te njima upravljaju lica koja imaju najmanje dozvolu za pilota s ovlaštenjem za instrumentalno letenje;
- o) **koordinacijski parametri** (*coordination parameters*) je iskazivanje, u operativnom smislu, svih raspoloživih kapaciteta za dodjelu slotova na nekom aerodromu tokom svakog koordinacijskog perioda, uzimajući u obzir sve tehničke, operativne i faktore životne sredine koji utiču na funkcioniranje infrastrukture aerodroma i njegovih različitih podsistema;
- p) **Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine - BHDCA** (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - BHDCA*): Nadležna zrakoplovna vlast Bosne i Hercegovine/Državni nadzorni organ Bosne i Hercegovine/Nadležni organ u čijoj su nadležnosti upravni, stručni i nadzorni poslovi iz oblasti zračnog prometa u Bosni i Hercegovini.

DIO DRUGI – UVJETI ZA KOORDINACIJU AERODROMA

Član 4.

(Uvjeti za koordinaciju)

- (1) Uvjeti za koordinaciju aerodroma su:
 - a) BHDCA nema obavezu određivanja bilo kojeg aerodroma kao koordiniranog ili potpuno koordiniranog osim u skladu s odredbama ovog člana;
 - b) BHDCA neće odrediti aerodrom kao potpuno koordiniran osim u skladu sa stavom (3) ovog člana.
- (2) BHDCA može bilo koji aerodrom odrediti kao koordinirani pod uvjetom da su ispunjena načela transparentnosti, neutralnosti i nediskriminacije.
- (3) BHDCA, kad to smatra potrebnim, vodi računa o tome da upravno tijelo aerodroma provede detaljnu analizu kapaciteta za aerodrom koji nema dodijeljen status ili za koordinirani aerodrom, po pisanom zahtjevu, zračnih prijevoznika koji predstavljaju više od polovine operacija na tom aerodromu ili upravnog tijela aerodroma, kad se smatra da je kapacitet nedovoljan za stvarne ili planirane operacije u određenim periodima.
- (4) Analiza iz stava (3) ovog člana, koja se zasniva na opšte priznatim metodama, utvrđuje svaki manjak kapaciteta, uzimajući u obzir ograničenja vezana za okruženje tog aerodroma.
- (5) Analiza iz stava (3) ovog člana predviđa mogućnosti otklanjanja takvog manjka kroz novu ili modificiranu infrastrukturu, operativne promjene ili bilo kakve druge promjene, te određuje vremenski okvir koji se predviđa za rješavanje tih nedostataka.
- (6) Analiza se ažurira ako se poziva na stav (8) ovog člana ili ako je na aerodromu došlo do promjena koje bitno utiču na kapacitet i iskorištavanje kapaciteta. Analiza i korištena metoda analize daju se na uvid onima koji su tražili da se analiza napravi, a drugim zainteresiranim stranama na njihov zahtjev.
- (7) Na osnovu analize, BHDCA se savjetuje o stanju kapaciteta aerodroma sa upravnim tijelom aerodroma, zračnim prijevoznicima koji redovno koriste taj aerodrom, njihovim predstavnicima, predstavnicima generalne avijacije koji redovno koriste taj aerodrom, te nadležnom kontrolom zračnog prometa.
- (8) Kad se problemi s kapacitetom javljaju najmanje tokom jednog perioda reda letenja, BHDCA osigurava da se aerodrom za odgovarajući period proglasi koordiniranim, samo:
 - a) ako je manjak kapaciteta tako ozbiljan da se na tom aerodromu ne mogu izbjeći značajna kašnjenja; i
 - b) ako ne postoje nikakve druge mogućnosti rješavanja tih problema u kraćem roku.
- (9) BHDCA, može, samo u izuzetnim slučajevima, aerodrom koji ima probleme s manjkom kapaciteta proglasiti koordiniranim za neki odgovarajući period.
- (10) Kada se na koordiniranom aerodromu osiguraju kapaciteti dovoljni za zadovoljavanje potreba postojećeg ili planiranog prometa, BHDCA ukida status koordiniranog aerodroma.

Član 5.

(Koordinator)

- (1) BHDCA je odgovorna za koordinirane i potpuno koordinirane aerodrome i imenuje kvalificirano fizičko ili pravno lice, kao koordinatora, nakon što se o tome savjetuje sa zračnim prijevoznicima koji redovno koriste taj aerodrom, njihovim predstavnicima, te upravnim tijelom aerodroma i koordinacijskim odborom. Isti koordinator može biti imenovan za više aerodroma.
- (2) BHDCA osigurava:
 - a) da koordinator na koordiniranom aerodromu postupa u skladu sa ovim pravilnikom na nezavisan, neutralan, nediskriminacijski i transparentan način;
 - b) nezavisnost koordinatora na koordiniranom aerodromu funkcionalno razdvajajući koordinatora od svake pojedine zainteresirane strane. Sistem finansiranja aktivnosti koordinatora je takav da osigura njegov nezavisan status.
- (3) Koordinator je dužan učestvovati na međunarodnim konferencijama zračnih prijevoznika o redovima letenja.
- (4) Koordinator savjetuje zračne prijevoznike i preporučuje im zamjenska vremena dolaska i/ili odlaska ako postoji vjerovatnoća da će doći do zakrčenja.
- (5) Koordinator je jedino lice odgovorno za dodjelu slotova. Koordinator dodjeljuje slotove u skladu s odredbama ovog

- pravilnika i omogućava, u hitnim slučajevima, dodjelu slotova izvan radnog vremena.
- (6) Koordinator posmatra da li su operacije zračnih prijevoznika u skladu s redovima letenja koji su im preporučeni. Koordinator slotova nadzire jesu li operacije zračnih prijevoznika u skladu sa slotovima koji su im dodijeljeni. Te provjere usklađenosti obavljaju se u saradnji sa upravnim tijelom aerodroma i sa nadležnom kontrolom zračnog prometa, pri čemu treba voditi računa o vremenu i drugim relevantnim parametrima koji se odnose na aerodrom.
- (7) Koordinator, na zahtjev, u razumnom roku, besplatno daje na uvid zainteresiranim stranama, posebno članovima ili posmatračima u koordinacijskom odboru, u pisanom obliku ili bilo kojom drugom lako dostupnom obliku sljedeće informacije:
- hronološki redosljed dodjele slotova svim zračnim prijevoznicima na tom aerodromu;
 - o zatraženim slotovima (prvi zahtjev) za sve zračne prijevoznike i to hronološkim redosljedom;
 - o svim dodijeljenim slotovima i preostalim zahtjevima za slotove, navedene hronološkim redosljedom po prijevoznicima, za sve zračne prijevoznike;
 - o svim preostalim raspoloživim slotovima;
 - sve pojedinosti o kriterijima za raspodjelu.
- (8) Informacije iz stava (7) ovog člana koordinator daje na uvid najkasnije u vrijeme održavanja relevantnih konferencija o redovima letenja, te prema potrebi za vrijeme trajanja takvih konferencija i neposredno nakon istih.
- (9) Na zahtjev, koordinator informacije iz stava (8) ovog člana dostavlja u obliku sažetog pregleda. Za dostavljanje takvog sažetog pregleda informacija, BHDCA može naplatiti posebnu naknadu.
- (10) Kad su dostupni značajni i opšteprihvaćeni standardi redova letenja, koordinator i zračni prijevoznici ih primjenjuju pod uvjetom da isti ispunjavaju uvjete sadržane u propisima iz Aneksa I Sporazuma o uspostavljanju zajedničke evropske zrakoplovne oblasti.

Član 6.

(Koordinacijski odbor)

- (1) Na koordiniranom aerodromu, BHDCA osigurava osnivanje koordinacijskog odbora. Isti koordinacijski odbor osniva se za jedan ili više koordiniranih aerodroma. Članstvo u koordinacijskom odboru otvoreno je za zračne prijevoznike koji redovno koriste taj aerodrom/e i za njihove predstavnike, upravno tijelo aerodroma, nadležnu kontrolu zračnog prometa i predstavnike generalne avijacije koji redovno koriste taj aerodrom.
- (2) Zadaci koordinacijskog odbora su:
- davanje prijedloga ili savjeta koordinatoru slotova i/ili o:
 - moogućnostima povećanja kapaciteta aerodroma, utvrđenim u skladu s članom 4. ovog pravilnika ili mogućnostima boljeg iskorištavanja kapaciteta,
 - koordinacijskim parametrima koje treba odrediti u skladu sa članom 7. ovog pravilnika,
 - metodama praćenja korištenja dodijeljenih slotova,
 - lokalnim uputstvima za dodjelu slotova ili praćenje korištenja dodijeljenih slotova, vodeći računa, između ostalog, o mogućim specifičnostima radnog okruženja, kako je predviđeno u članu 9. stav (5) ovog pravilnika,
 - poboljšanjima prometnih uvjeta na tom aerodromu,

- ozbiljnim problemima s kojima se suočavaju novi učesnici, kako je predviđeno u članu 12. stav (12) ovog pravilnika,
 - svim pitanjima u vezi sa kapacitetom aerodroma;
- b) posredovanje između svih zainteresiranih strana u vezi sa pritužbama na dodjelu slotova, kako je predviđeno u članu 14. ovog pravilnika.
- (3) Koordinacijski odbor poziva koordinatora na sastanke u svojstvu posmatrača.
- (4) Koordinacijski odbor donosi poslovnik kojim se, između ostalog, reguliše učestvovanje, imenovanje, te učestalost održavanja sastanaka. Svaki član koordinacijskog odbora može predložiti lokalne smjernice predviđene članom 9. stav (5) ovog pravilnika. Na zahtjev koordinatora slotova, koordinacijski odbor raspravlja o predloženim lokalnim smjernicama za dodjelu slotova, kao i o smjernicama za praćenje korištenja dodijeljenih slotova. Odbor podnosi BHDCA izvještaj o raspravi sa naznakom stava koji je odbor zauzeo.

Član 7.

(Koordinacijski parametri)

- (1) BHDCA, na koordiniranom aerodromu, dva puta godišnje utvrđuje parametre koordiniranja za dodjelu slotova vodeći računa o svim relevantnim tehničkim, operativnim ograničenjima, te ograničenjima vezanim uz specifično okruženje, kao i o svim promjenama istih.
- (2) Utvrđivanje parametara koordiniranja za dodjelu slotova zasniva se na objektivnoj analizi mogućnosti prihvatanja zračnog prometa, uvažavajući različite vrste zračnog prometa na aerodromu, moguća zakrčenja zračnog prostora za vrijeme koordinacijskog perioda, te stanje kapaciteta.
- (3) Parametri se dostavljaju koordinatoru na vrijeme i prije početka prve dodjele slotova zbog konferencija o redovima letenja.
- (4) U smislu utvrđivanja parametara iz stava (1) ovog člana, kada je to primjenjivo, koordinator određuje relevantne razmake u vremenu koordiniranja nakon savjetovanja s koordinacijskim odborom i u skladu s utvrđenim kapacitetom.
- (5) Prije donošenja konačne odluke o parametrima za dodjelu slotova, koordinacijski odbor detaljno raspravlja o utvrđivanju parametara i korištene metodologije, kao i eventualne izmjene istih, s ciljem povećavanja kapaciteta i broja raspoloživih slotova za dodjelu. Zainteresiranim stranama, na njihov zahtjev, daju se na uvid svi relevantni dokumenti.

Član 8.

(Informacije za koordinate slotova)

- (1) Zračni prijevoznici, koji izvode operacije ili namjeravaju izvoditi operacije na koordiniranom ili potpuno koordiniranom aerodromu, dužni su koordinatoru dostaviti sve relevantne informacije koje koordinator zatraži. Sve relevantne informacije dostavljaju se u obliku i unutar roka koje odredi koordinator. Posebno, zračni prijevoznik dužan je u trenutku podnošenja zahtjeva za dodjelu slotova obavijestiti koordinatora o tome hoće li u odnosu na tražene slotove koristiti status novog učesnika, u skladu s članom 3. stav (1) tačka b) ovog pravilnika.
- (2) Za sve ostale aerodrome koji nemaju dodijeljen status, upravno tijelo aerodroma na zahtjev koordinatora slotova dostavlja sve informacije koje posjeduje o planiranim letovima zračnih prijevoznika.
- (3) Ako zračni prijevoznik ne dostavi informacije iz stava (1) ovog člana, osim ako može na zadovoljavajući način dokazati da postoje opravdani razlozi, ili ako dostavi netačne

ili lažne informacije, koordinator slotova odbiće njegov zahtjev za dodjelu slotu ili zahtjev onog zračnog prijevoznika na kojeg se odnose nepotpune, netačne ili lažne informacije. Koordinator slotova tom zračnom prijevozniku dostavlja obrazloženje zbog čega njegov zahtjev nije uzeto u razmatranje.

- (4) Koordinator slotova, upravno tijelo aerodroma i nadležna kontrola zračnog prometa razmjenjuju sve informacije koje su im potrebne za obavljanje njihovih poslova, uključujući podatke o letovima i slotove.

DIO TREĆI – DODJELA SLOTOVA

Član 9.

(Postupak dodjele slotova)

- (1) Serije slotova, iz baze slotova, dodjeljuju se zračnim prijevoznicima kao dopuštenje za korištenje infrastrukture aerodroma, u svrhu slijetanja ili polijetanja, u periodu reda letenja za koje su ti slotovi zatraženi, po čijem isteku moraju biti vraćeni u bazu slotova u skladu sa odredbama člana 12. ovog pravilnika.
- (2) Ne dovodeći u pitanje čl. 8. i 10. ovog pravilnika, član 12. stav (1), član 13. ovog pravilnika i stav (1) ovog člana se ne primjenjuju kad su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a) kad neku seriju slotova zračni prijevoznik koristi za obavljanje redovnog ili neredovnog planiranog prijevoza, i
- b) kad taj zračni prijevoznik može dokumentirati da je dotičnu seriju slotova koristio na način koji mu je odobrio koordinator slotova najmanje 80% vremena tokom perioda reda letenja za koje mu je ista dodijeljena.
- (3) U slučaju iz tačke b) stav (2) ovog člana, takva serija slotova tom zračnom prijevozniku daje pravo na istu seriju slotova u sljedećem odgovarajućem periodu reda letenja i ako to zatraži unutar roka koji je određen u članu 8. stav (1) ovog pravilnika.
- (4) Ne dovodeći u pitanje član 12. stav (2) ovog pravilnika, u situaciji kad se ne mogu svi zahtjevi za dodjelom slotova riješiti na način koji zadovoljava zainteresirane zračne prijevoznike, prednost se daje komercijalnim letovima, a posebno letovima uključenim u red letenja i programiranim neredovnim letovima. U slučaju konkurentnih zahtjeva unutar iste kategorije prometnih usluga, prednost treba dati onima koji prometuju tokom cijele godine.
- (5) Ponovno određivanje serije slotova, prije dodjele preostalih slotova iz baze iz člana 12. ovog pravilnika drugim zainteresiranim zračnim prijevoznicima, prihvata se samo iz operativnih razloga ili ako bi ponovno određivanje slotova značilo poboljšanje u odnosu na prvobitno zatražena vremena. Takvo ponovno određivanje slotova ne primjenjuje se prije nego to koordinator slotova izričito potvrdi.
- (6) Koordinator je dužan uzeti u obzir dodatna pravila i smjernice koje je odredila industrija zračnog prometa, te lokalne smjernice koje je koordinacijski odbor predložio, a BHDCA prihvatila, uz uvjet da ta pravila i smjernice ne utiču na nezavisan status koordinatora, da su usklađene sa Sporazumom ECAA i imaju kao cilj unaprijediti učinkovitost korištenja kapaciteta aerodroma.
- (7) Ako neki zahtjev za dodjelu slotu nije moguće odobriti, koordinator obavještava zračnog prijevoznika, koji je podnio taj zahtjev, o razlozima zbog kojih to nije bilo moguće i navodi najbliži slobodni zamjenski slot.
- (8) Koordinator, pored planirane dodjele slotova za određeni period reda letenja, rješava i u zadnji trenutak dostavljene zahtjeve za dodjelu slotova za svaku vrstu zračnog prometa,

uključujući i generalnu avijaciju. S tim ciljem, nakon raspodjele slotova zračnim prijevoznicima koji su za to ranije podnijeli zahtjeve, mogu se koristiti neiskorišteni slotovi u bazi slotova iz člana 12. ovog pravilnika, kao i slotovi oslobođeni u posljednji trenutak.

Član 10.

(Prijenos i razmjena slotova)

- (1) Slotovi se mogu:
- a) prenositi od strane zračnog prijevoznika s jedne linije ili vrste zračnog prijevoza na neku drugu liniju ili vrstu zračnog prijevoza koju obavlja taj isti zračni prijevoznik;
- b) prenositi:
- 1) između zračnog prijevoznika i njegovih podružnica, te između podružnica istog zračnog prijevoznika;
- 2) u okviru sticanja kontrolnog udjela u kapitalu nekog zračnog prijevoznika;
- 3) u slučaju potpunog ili djelimičnog preuzimanja, kad se slotovi direktno odnose na preuzetog zračnog prijevoznika;
- c) razmjenjivati među zračnim prijevoznicima, jedan za jedan.
- (2) Prijenos ili razmjena iz stava (1) ovog člana se prijavljuju koordinatoru i ne primjenjuju se prije nego ih koordinator slotova direktno potvrdi. Koordinator odbija potvrđivanje prijenosa ili razmjenu slotova ako nisu u skladu s uvjetima iz ovog pravilnika i ako koordinator slotova nije dobio zadovoljavajuće dokaze:
- a) da to neće negativno uticati na operacije na aerodromu, uzimajući u obzir sve tehničke, operativne i specifične uvjete životne sredine;
- b) da neki prijenos slotova ne spada u slučajeve iz stava (3) ovog člana.
- (3) Slotovi dodijeljeni novom učesniku:
- a) Slotovi dodijeljeni nekom novom učesniku, kako je definirano u članu 3. tačka b) ovog pravilnika, ne mogu se prenositi kako je predviđeno stavom (1) tačka b) ovog člana tokom dva jednaka perioda reda letenja osim u slučaju zakonski ovlaštenog preuzimanja djelatnosti preduzeća u stečaju.
- b) Slotovi dodijeljeni nekom novom učesniku, kako je definirano u članu 3. tačka b) al. 2) i 3) ovog pravilnika ne mogu se prenositi na drugu liniju kako je predviđeno stavom (1) tačka a) ovog člana tokom dva jednaka perioda reda letenja, osim ako bi se tog novog učesnika na novoj liniji tretiralo s istim prioritetom kao i na početnoj liniji.
- c) Slotovi dodijeljeni nekom novom učesniku, kako je definirano u članu 3. tačka b) ovog pravilnika ne mogu se razmjenjivati kako je predviđeno stavom (1) tačka c) ovog člana tokom dva jednaka perioda reda letenja osim s ciljem poboljšanja vremenskih rasporeda slotova za dotične usluge u odnosu na prethodno zatražene vremenske rasporede.

Član 11.

(Isključenje zahtjeva za naknadu)

- (1) Pravo na seriju slotova iz člana 9. stav (2) ovog pravilnika ne daje pravo na traženje naknade za njihova blokiranja, ograničenja ili ukidanja u skladu sa Sporazumom ECAA.
- (2) Ovaj pravilnik ne utiče na oblasti nadležnih organa BiH da zatraže prijenos slotova između zračnih prijevoznika i da upravljaju njihovom dodjelom u skladu sa važećim zakonima o tržišnoj konkurenciji.

- (3) Prijenos slotova iz stava (2) ovog člana može se provoditi samo bez novčane naknade.

Član 12.

(Baza slotova)

- (1) Koordinator uspostavlja bazu slotova koja sadržava sve slotove koji nisu dodijeljeni na osnovu člana 9. st. (2) i (4) ovog pravilnika. Svi novi kapaciteti slotova utvrđeni na osnovu člana 4. stav (3) stavljaju se u bazu slotova.
- (2) Serija slotova koja je dodijeljena nekom zračnom prijevozniku za obavljanje nekog leta uključenog u red letenja ili nekog planiranog neredovnog leta, tom zračnom prijevozniku ne daje pravo na istu seriju slotova u sljedećem odgovarajućem periodu reda letenja, ako dotični zračni prijevoznik ne može dokazati da je te slotove, koje mu je koordinator slotova odobrio, koristio najmanje 80% vremena tokom perioda reda letenja za koje su mu isti bili dodijeljeni.
- (3) Slotovi dodijeljeni nekom zračnom prijevozniku prije 31. januara za sljedeću ljetnu sezonu ili prije 31. avgusta za sljedeću zimsku sezonu, a koji budu prije tih datuma vraćeni koordinatoru radi preraspodjele, ne uzimaju se u obzir u svrhu izračuna iskorištenja.
- (4) Ako se ne može dokazati 80% iskorištenja serije slotova, svi slotovi iz dotične serije vraćaju se u bazu slotova, osim ako se činjenica da nisu iskorišteni može opravdati na osnovu bilo kojeg od sljedećih razloga:
 - a) nepredvidljive i neizbježne okolnosti izvan uticaja tog zračnog prijevoznika, a koje su dovele do:
 - 1) zabrane korištenja tipa zrakoplova koji se uopšteno koristi za predmetne letove,
 - 2) zatvaranja nekog aerodroma ili zračnog prostora,
 - 3) ozbiljnog poremećaja u prometu na dotičnim aerodromima, uključujući one serije slotova s drugih aerodroma ECAA područja koji su vezani uz linije kod kojih su tokom značajnog dijela relevantnog perioda reda letenja uslijedili takvi poremećaji;
 - b) prekid zračnog prometa zbog aktivnosti koje negativno utiču na određene letove i koje praktično i/ili tehnički onemogućavaju tom zračnom prijevozniku obavljanje operacija na način kako je to planirao;
- (5) Zbog značajne finansijske štete predmetnog zračnog prijevoznika ECAA područja, organ nadležan za izdavanje dozvole izdaje mu privremenu operativnu dozvolu, koja važi do finansijskog preuređenja tog zračnog prijevoznika, u skladu sa članom 18. stav (1) Pravilnika o radnoj dozvoli zračnog operatera ("Službeni glasnik BiH", broj 58/17).
- (6) Ako je neiskorištavanje slotova opravdano ograničenjima iz stava (4) ovog pravilnika, koordinator smatra da se slot iskorištava u okviru serije dotičnih slotova.
- (7) Koordinatori redovno razmjenjuju najbolju praksu povezanu sa provođenjem odredaba iz stava (4) ovog člana kako bi se osigurala njihova koherentna i dosljedna primjena na ECAA području.
- (8) Koordinatori objavljuju i redovno ažuriraju popis odredišta na koja se primjenjuje stav (4) ovog člana.
- (9) Ne dovodeći u pitanje član 9. stav (2) ovog pravilnika, te relevantne odredbe propisa o izdavanju radne dozvole, slotovi uključeni u bazu slotova distribuiraju se među zračnim prijevoznicima koji su podnijeli zahtjeve za dodjelu slotova. 50% tih slotova se prvo dodjeljuje novim učesnicima, osim ako zahtjevi od strane novih učesnika predstavljaju manje od 50%. Koordinator postupa pravično sa zahtjevima novih učesnika i ostalih zračnih prijevoznika, u skladu s koordinacijskim periodima svakog dana reda letenja.
- (10) Novi učesnik, kojem je ponuđena serija slotova unutar perioda od jedan sat prije ili sat poslije vremena koje je on

tražio, i koji nije prihvatio tu ponudu, za predmetni period reda letenja ne može zadržati status novog učesnika.

- (11) U slučaju letova koje obavlja neka grupa zračnih prijevoznika, samo jedan zračni prijevoznik iz te grupe može podnijeti zahtjev za dodjelu potrebnih slotova. Zračni prijevoznik, koji obavlja takve letove, preuzima odgovornost za ispunjavanje operativnih kriterija koji su potrebni da bi zadržao prije stečenu prednost opisanu u članu 9. stav (2) ovog pravilnika. Slotove dodijeljene jednom zračnom prijevozniku može koristiti neki drugi zračni prijevoznik/zračni prijevoznici iz iste grupe pod uvjetom da se za dotični let u svrhu koordinacije i praćenja zadrži identifikacijski kôd zračnog prijevoznika kojem su slotovi dodijeljeni. Nakon prestanka takvih operacija, tako korišteni slotovi ostaju zračnom prijevozniku kojem su na početku bili dodijeljeni. Zračni prijevoznici uključeni u zajedničke operacije dužni su koordinatora slotova detaljno obavijestiti o tim operacijama prije početka takvih operacija.
- (12) Ako i dalje postoje ozbiljni problemi za nove učesnike, BHDCA saziva sastanak koordinacijskog odbora predmetnog aerodroma. Svrha sastanka je analiza mogućnosti za popravak nastale situacije.

Član 13.

- (Nepridržavanje zračnog operatera rasporeda dodijeljenih slotova)
- (1) Pružatelj usluga zračne plovidbe može odbiti plan letenja zračnog prijevoznika ako taj zračni prijevoznik namjerava sletjeti ili uzletjeti na nekom koordiniranom aerodromu tokom perioda u kojima je taj aerodrom koordiniran, a da mu koordinator slotova nije dodijelio slot.
 - (2) Koordinator slotova dužan je povući seriju slotova koja je bila privremeno dodijeljena nekom zračnom prijevozniku, koji je bio u postupku osnivanja, i vratiti ih u bazu slotova 31. januara za sljedeću ljetnu sezonu, odnosno 31. avgusta za sljedeću zimsku sezonu, ako taj zračni prijevoznik na taj dan ne posjeduje radnu dozvolu ili drugi odgovarajući dokument ili ako mjerodavni nadležni organ za izdavanje dozvola ne izjavi da će radna dozvola ili drugi odgovarajući dokument biti izdati prije početka odgovarajućeg perioda reda letenja.
 - (3) Koordinator slotova dužan je povući i vratiti u bazu seriju slotova nekog zračnog prijevoznika koju je isti dobio na osnovu razmjene u skladu s članom 10. stav (1) tačka c) ako se ti slotovi ne koriste na predviđeni način.
 - (4) Zračni prijevoznici, koji višekratno i namjerno obavljaju promet u vrijeme koje se značajno razlikuje od dodijeljenog slotova kao dijela serije slotova, ili slotove koriste na način koji se značajno razlikuje od načina na koji im je ukazano prilikom dodjele istih i time nanose štetu aerodromu ili zračnom prometu, gube svoj status iz člana 9. stav (2) ovog pravilnika. Koordinator može donijeti odluku da tom zračnom prijevozniku oduzme dotičnu seriju slotova za preostali dio perioda reda letenja i da te slotove vrati u bazu nakon što sasluša obrazloženje tog zračnog prijevoznika i nakon izdavanja jednokratne opomene.
 - (5) BHDCA utvrđuje i primjenjuje učinkovite, proporcionalne i odvrtajuće mjere ili jednake mjere za zračne prijevoznike koji se stalno i namjerno ne pridržavaju ovog pravilnika.
 - (6) Ne dovodeći u pitanje član 12. stav (4) ovog pravilnika, ako neki zračni prijevoznik ne može ostvariti stopu iskorištenosti od 80% iz člana 9. stav (2) ovog pravilnika, koordinator može, nakon što sasluša dotičnog zračnog prijevoznika, odlučiti da mu oduzme dotičnu seriju slotova za preostali dio perioda reda letenja i stavi ih u bazu.
 - (7) Ne dovodeći u pitanje član 12. stav (4) ovog pravilnika, ako nakon nekog dodijeljenog vremena, koje predstavlja 20% perioda važenja serije slotova, ne bude iskorišten nijedan slot

iz te serije, koordinator, nakon što sasluša dotičnog zračnog prijevoznika, dotičnu seriju slotova za preostali dio perioda reda letenja stavlja u bazu.

DIO ČETVRTI – ZAŠTITA PRAVA

Član 14.

(Zaštita prava)

- (1) Ne dovodeći u pitanje pravo na žalbu na osnovu opštih propisa Bosne i Hercegovine u vezi sa podnošenjem žalbe, pritužbe povezane s primjenom čl. 8. stav (3), 9, 10, 13. st. (1) do (4) i (6) ovog pravilnika podnose se Koordinacijskom odboru.
- (2) Odbor razmatra pritužbe iz stava (1) ovog člana unutar perioda od mjesec dana nakon podnošenja pritužbe i, ako je moguće, daje prijedloge koordinatoru s ciljem rješavanja problema. Ako se pritužba ne može riješiti, BHDCA može, tokom dodatnog perioda od dva mjeseca, organizirati posredovanje predstavničke organizacije zračnih prijevoznika ili aerodroma ili posredovanje treće strane.
- (3) BHDCA preduzima odgovarajuće mjere, u skladu sa važećim zakonima u Bosni i Hercegovini, za zaštitu koordinatora u vezi sa odštetnim zahtjevima vezanim za njegovu funkciju utvrđenu ovim pravilnikom, osim u slučajevima svjesnog nehata ili zlonamjernog ponašanja.

DIO PETI – STUPANJE NA SNAGU

Član 15.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-637-9/23

3. marta 2024. godine
Banja Luka

V.d. generalnog direktora
Zorislav Ivanović, s. r.